

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. lapkričio 14 d.
(OR. en)

14718/22

ENV 1152
JAI 1459
CRIMORG 159
RELEX 1522
DEVGEN 204
COMER 137
EUROJUST 97
ENFOPOL 554
ENFOCUSTOM 165

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPREZ
gavimo data:	2022 m. lapkričio 9 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2022) 581 final
Dalykas:	KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI ES kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmų plano persvarstymas

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2022) 581 final.

Pridedama: COM(2022) 581 final

EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2022 11 09
COM(2022) 581 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**ES kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmų plano
persvarstymas**

{SWD(2022) 354 final} - {SWD(2022) 355 final}

ES kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmų plano peržiūra

Aplinkybės

Siekiant išsaugoti pasaulio biologinę įvairovę itin svarbus bus 2022 m. gruodžio mėnuo. Biologinės įvairovės konvencijos (CBD) signatarės susitiks Monrealyje baigti 15-osios Šalių konferencijos. Susitikime signatarės sieks telkti pasaulines pastangas, kad būtų apibrėžti veiksmai ir įsipareigota veikti siekiant sustabdyti nuolatinį biologinės įvairovės naikinimą ir pasukti šį procesą priešinga linkme. Mėnesiu anksčiau Panamoje Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos (CITES) šalys susitiks peržiūrėti priemonių, kurios užtikrintų, kad tarptautinė prekyba laukiniais gyvūnais ir augalais nekeltų grėsmės rūšių išlikimui.

Kova su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais yra labai svarbi pastangų sustabdyti biologinės įvairovės nykimą dalis. Kaip pabrėžė Tarpvyriausybinė biologinės įvairovės ir ekosisteminių paslaugų mokslo ir politikos platforma, siekiant patenkinti dabartinių ir būsimų kartų poreikius labai svarbu laukiniais augalais ir gyvūnais naudotis tausiai. Tausus laukinių augalų ir gyvūnų naudojimas gali padėti sustabdyti naujų pandemijų atsiradimą, užtikrinti tvarų pragyvenimo šaltinį vietos gyventojams ir čiabuviams ir atkurti bei išlaikyti biologinę įvairovę. Priešingai, neteisėta arba neefektyviai reguliuojama prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais yra grėsmė šiam tausiam naudojimui¹.

Tikimasi, kad Pasaulinėje biologinės įvairovės strategijoje po 2020 m., kuri turi būti priimta gruodžio mėn. įvyksiančioje 15-ojoje Biologinės įvairovės konvencijos šalių konferencijoje, bus nustatyti konkretūs tikslai ir uždaviniai siekiant užtikrinti, kad laukinių, sausumos, gėlo vandens ir jūrų augalų ir gyvūnų ėmimas iš gamtos, naudojimas ir prekyba jais būtų teisėti ir tvarūs. Šis atnaujintas veiksmų planas turėtų padėti Europos Sąjungai ir jos valstybėms narėms iki galo įgyvendinti šį įsipareigojimą.

Neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais tebėra aktyvi ir plačiai paplitusi. Jungtinių Tautų Narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuro 2020 m. Nusikaltimų laukinei gamtai ataskaitoje teigiama, kad pasaulyje nėra šalies, kuri nepatirtų nuostolių dėl neteisėtos prekybos įvairių rūšių laukiniais augalais ir gyvūnais – nuo ungurių iki skujuočių ir rausvamedžio². Nuo COVID-19 pandemijos pradžios visame pasaulyje atveju, kai valdžios institucijos konfiskuoja neteisėtai įgytus laukinius augalus ir gyvūnus sumažėjo³, tačiau nėra įrodymų, kad pati neteisėta prekyba jau pažabota.

Neteisėta prekyba augalais ir gyvūnais yra pasaulio biologinės įvairovės nykimo veiksnys⁴. Dėl neteisėto augalų ir gyvūnų naudojimo laukinės populiacijos gali smarkiai sumažėti, o kai kuriais atvejais ir išnykti⁵. Nukentėti gali ir rūšys, kurios nėra tiesioginis neteisėtos prekybos taikiny, pavyzdžiui, dėl priegaudos ar buveinių nykimo. Neteisėtas svarbių rūšių išplėšimas iš ekosistemų taip pat gali sukelti grandininę reakciją, pažeidžiančią ekosistemines paslaugas, naikinančią svarbius anglies dioksido absorbentus ir trikdančią žemės ir vandens būklę ir pusiausvyrą⁶. Be to, neteisėtai įgytus laukinių augalų ir gyvūnų

¹ IPBES, *Summary for policymakers of the thematic assessment of the sustainable use of wild species of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*, 2022.

² UNODC, *World Wildlife Crime Report*, 2020.

³ TRAFFIC, *An overview of seizures of CITES-listed wildlife in the EU in 2020*, 2022.

⁴ IPBES, *Summary for Policymakers of the Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services*, IPBES Secretariat, Bonn, Germany, 2019.

⁵ Maxwell, S. et al., Biodiversity: the ravages of guns, nets and bulldozers, *Nature*, 536, pp. 143-145, 2016.

⁶ UNODC, *Global Programme for Combating Wildlife and Forest Crime, Annual Report*, 2021.

egzempliorius paleidus į laukinę gamtą paskirties šalyse gali būti sutrikdytos vietos buveinės, o vietines rūšis gali ištikti pražūtingi padariniai.

Neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais taip pat daro **labai žalingą socialinį ir ekonominį poveikį**. Plačiai paplitusi neteisėta prekyba laukiniais gyvūnais gali padidinti zoonozinių ligų (t. y. gyvūnų ligų, kuriomis užsikrečia žmonės) perdavimo riziką, o tai gali reikšti liūdnas pasekmes visuomenės sveikatai. Dėl ekosistemų naikinimo, prie kurio gali prisidėti brakonieriaavimas ir neteisėta prekyba, **vietos bendruomenės dažnai netenka teisėto ir tvaraus pajamų šaltinio**. Tokie teisėti ir tvarūs pajamų šaltiniai – tai, pavyzdžiui, gamtinis turizmas, gerai valdoma trofėjų medžioklė ir tvari prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais. Gerai valdoma prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais gali dinamiškai prisidėti prie rūšių išsaugojimo, nes skatina vietos bendruomenes saugoti laukinės gamtos išteklius savo aplinkoje, kartu užtikrindama pakankamą ir tvarų pragyvenimą. Tačiau **neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais ekonominiu požiūriu yra nepaprastai pelninga**. Jos patrauklumas dėl šiam nusikaltimui būdingos mažos rizikos ir didelio atlygio kelia rimtą grėsmę viešajam saugumui. Ji silpnina teisinę valstybę ir teisėtas institucijas. Neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais remiasi korupcija ir prie jos prisideda, o kartu kursto kitą nusikalstamą veiklą⁷. Esama aiškių įrodymų, kad **neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais susijusi su organizuotu nusikalstamumu (įskaitant prekybą ginklais) ir terorizmu**⁸.

Lemiamas ES vaidmuo

ES yra pasaulinės neteisėtos prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais centras⁹ ir kovojant su šiuo reiškiniu jai tenka svarbus vaidmuo. 2019 m. ataskaitose nurodyta, kad **šios neteisėtos prekybos Europos Sąjungoje vertė buvo ne mažesnė kaip 4,7 mln. EUR**, o greičiausiai daug didesnė¹⁰.

Todėl ES pasaulyje turi geras sąlygas imtis iniciatyvos kovoje su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais. ES reglamentai dėl prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais suteikia galimybę saugoti nykstančias rūšis nuo netvaraus jų naudojimo neapsiribojant Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencija (CITES). Pavyzdžiui, dabartinėse ES taisyklėse dėl trofėjų medžioklės reikalaujama gauti leidimus daugiau nei vien dėl tų rūšių, kurios įtrauktos į išsamiausią CITES sąrašą, ir numatytas griežtesnis jų tikrinimas.

ES gali remtis savo ilgalaikę kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais patirtimi

Naujasis veiksmų planas grindžiamas ankstesniu ES kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmų planu (2016–2020 m.)¹¹. Įvertinus 2016 m. veiksmų planą nustatyta, kad nuo 2016 m įvairiems politikos formuotojams, teisėsaugos institucijoms ir suinteresuotiesiems subjektams ES ir visame pasaulyje neteisėtos prekybos laukiniais

⁷ European Commission, Directorate-General for International Cooperation and Development, *Study on the interaction between security and wildlife conservation in sub-Saharan Africa: summary report*, European Commission, 2019.

⁸ UNOCD, *World Wildlife Crime Report*, 2020.

⁹ Europol, *Environmental Crime in the age of Climate Change*, 2022.

¹⁰ TRAFFIC, *Overview of seizures of CITES-listing wildlife in the European Union, January 2019 to December 2019*, 2020.

¹¹ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmų planas“, COM/2016/087 final.

augalais ir gyvūnais darbotvarkė tapo didesniu prioritetu. ES ir jos valstybės narės dabar intensyviau taiko vykdymo užtikrinimo priemones, pavyzdžiui, stiprina tarpvalstybinius tyrimus aktyviai dalyvaujant Europolui, Eurojustui ir teisėsaugos institucijoms. Dėl to padaugėjo konfiskavimo ir baudžiamojo persekiojimo atvejų, be kita ko, prisidedant Europos kovos su nusikalstamumo grėsmėmis daugiadalykei platformai (EMPACT). Be to, Europos Komisija ėmė labiau remti atitinkamas nacionalines institucijas ir vykdymo užtikrinimo specialistus jungiančius Europos kovos su nusikaltimais aplinkai tinklus ir aktyviau su jais bendradarbiavo. Komisija taip pat priėmė pasiūlymą dėl naujos ES direktyvos, kuria siekiama aktyviau kovoti su nusikaltimais aplinkai.

ES taip pat ėmėsi iniciatyvos dėl kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmų daugiašaliuose forumuose, visų pirma CITES kontekste. Siekdama įvykdyti ES įsipareigojimą imtis tolesnių veiksmų kovojant su neteisėta dramblių medžiokle ir neteisėta prekyba dramblio kaulu visame pasaulyje, ES atnaujino savo taisykles, kad Europos Sąjungoje būtų uždrausta dauguma prekybos dramblio kaulu formų.

Be to, pasitelkus ES ir valstybių narių diplomatinius tinklus, buvo aktyviai įsitraukta į dvišalius ir regioninius dialogus. Ne mažiau svarbu ir tai, kad nuo 2016 m. ES skyrė nemažai lėšų gebėjimų stiprinimui ir tarptautiniams kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksams, kad, be kita ko: i) būtų skatinamas vietos bendruomenių dalyvavimas neteisėtai parduodamų laukinių augalų ir gyvūnų kilmės šalyse ir ii) šios vietos bendruomenės įgytų alternatyvių pragyvenimo šaltinių ir alternatyvių pajamų šaltinių.

Nuolatiniai iššūkiai ir naujos galimybės

Nepaisant šių pastangų, neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais kartu su klimato kaita ir aplinkos būklės blogėjimu toliau daro didelę žalą laukinei gamtai ir mažina žmonių pragyvenimo šaltinius bei saugumą. Laikui bėgant iš dalies pasikeitė ir prekybos maršrutai, ir rūšys, kuriomis prekiaujama. Be to, kadangi **neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais intensyviau vyksta interneto platformose** ir atitinkamai **naudojantis mažų siuntų paslaugomis**, kyla naujų sunkumų nustatant ir tiriant šios rūšies nusikaltimus, todėl reikia naujų sprendimų ir daugiau išteklių. Nors nuo 2016 m. ES neteisėtai parduotų laukinių augalų ir gyvūnų konfiskavimo atvejų būta daugiau, baudžiamojo persekiojimo atvejų ir apkaltinamųjų nuosprendžių proporcingai nepadaugėjo. Didelė problema tebėra tai, kad daugelyje valstybių narių ir ES nepriklausančių šalių trūksta specialiųjų darbuotojų, išteklių ir mokymo. Bet yra ir galimybių gerinti bendradarbiavimą: i) valstybėse narėse, ii) tarp ES valstybių narių, iii) tarp ES ir jai nepriklausančių šalių ir iv) su suinteresuotaisiais subjektais ir pilietine visuomene.

Tolesni veiksmai

Šis persvarstytas veiksmų planas turėtų būti ES kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmų gairės iki 2027 m. Jis parengtas pagal 2016 m. veiksmų planą ir yra orientuotas į **visapusį dabartinių uždavinių sprendimą**. Veiksmų plane daugiausia dėmesio skiriama neteisėtai prekybai laukiniais augalais ir gyvūnais, tačiau jis turi sąsajų ir su ES reglamentais dėl prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais ir kitomis susijusiomis politikos priemonėmis.

Siekiant, kad vyktų tik tvari prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais, kovoti su neteisėta prekyba reikia kompleksiškai ir imantis įvairių priemonių, susijusių ne tik su prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais, bet ir su apskritai laukinės gamtos išsaugojimo politika.

Veiksmų planas sudėliotas pagal keturis pagrindinius toliau išdėstytus prioritetus.

1 prioritetas. Užkirsti kelią neteisėtai prekybai laukiniais augalais ir gyvūnais ir šalinti giliausias jos priežastis

2 prioritetas. Stiprinti kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais teisinę ir politikos sistemą

3 prioritetas. Užtikrinti veiksmingą kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais taisyklių ir politikos taikymą

4 prioritetas. Stiprinti kilmės, tranzito ir vartojimo šalių pasaulinę partnerystę prieš neteisėtą prekybą laukiniais augalais ir gyvūnais

Kiekvienam prioritetui nustatyti keli uždaviniai, o kiekvienam uždaviniui – keli veiksmai. Šis veiksmų sąrašas nėra baigtinis ir į jį gali būti įtraukta papildomų priemonių. Tikslai ir susiję veiksmai išsamiai aprašyti priede.

Pagal šiuos prioritetus naujajame veiksmų plane:

- daugiausia dėmesio skiriama **tarpžinybiniam bendradarbiavimui ir koordinavimui**, siekiant veiksmingai užkirsti kelią nusikaltimams laukinei gamtai, juos nustatyti, patraukti už juos baudžiamojon atsakomybėn ir už juos nubausti¹². Pagal veiksmų planą **bus stiprinamas bendradarbiavimas: i) tarp ES valstybių narių teisėsaugos institucijų ir ii) tarp ES, jos valstybių narių ir ES nepriklausančių šalių**;
- ES valstybės narės ir ES nepriklausančios šalys raginamos neteisėtą prekybą laukiniais augalais ir gyvūnais laikyti sunkiu nusikaltimu **ir stiprinti gebėjimus bei specializaciją vykdymo užtikrinimo grandinėje**, kad proporcingos ir atgrasančios sankcijos taptų norma;
- **svarstomas naujų teisėkūros ir politikos iniciatyvų poreikis, pridėtinė vertė ir įgyvendinamumas** siekiant užtikrinti, kad ES kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmai išliktų pakankamai griežti ir proporcingi neteisėtos prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais keliamai grėsmei;
- **išnaudojama dinamika, susijusi su Skaitmeninių paslaugų akto priėmimu, kad būtų griežčiau kovojama su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais internete**. Pastaraisiais metais sparčiai išaugo internetinė prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais, o jos sąlygos leidžia nusikaltėliams lengviau veikti mažiau rizikuojant ir platesnėje rinkoje. Dėl bendro e. prekybos pakilimo pastaraisiais metais išaugo tarptautinio siuntų srauto apimtys. Priėmus Skaitmeninių paslaugų aktą ES ir valstybių narių valdžios institucijos įgis naujų priemonių su internetine prekyba, įskaitant prekybą laukiniais augalais ir gyvūnais, susijusioms problemoms spręsti. Bus stiprinami teisėsaugos, muitinių ir kitų atitinkamų institucijų įgūdžiai ir gebėjimai. Bus skatinamas bendradarbiavimas su privačiuoju sektoriumi, pavyzdžiui, bendradarbiavimas Neteisėtos prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais internete nutraukimo koalicijoje¹³ arba pagal ROUTES partnerystę¹⁴. Bus sukurtos naujos priemonės teisėtai prekybai laukiniais augalais ir gyvūnais stebėti ir nusikaltimams

¹² Šis bendradarbiavimo ir koordinavimo poreikis susijęs su CITES valdymu, teisėsaugos ir mokslo institucijomis, muitinės tarpininkais, policija, prokurorais, teisminėmis institucijomis, sveikatos priežiūros institucijomis, gyvūnų gerovės ir veterinarijos tarnybomis, finansinės žvalgybos padaliniais, užsienio reikalų ministerijomis ir diplomatinėmis atstovybėmis.

¹³ Žr. Neteisėtos prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais internete nutraukimo koaliciją.

¹⁴ Žr. Neteisėto nykstančių rūšių vežimo galimybių ribojimo partnerystę (routespartnership.org).

laukinei gamtai nustatyti ir tirti: **duomenų bazės, mobiliosios programėlės, skaitytuvai** ir t. t.

- neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais toliau laikoma pasauline problema, todėl numatomas tarptautinis bendradarbiavimas ir **veiksmų, nukreiptų prieš neteisėtą prekybą laukiniais augalais ir gyvūnais Europos Sąjungoje, derinimas su parama kovai su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais visame pasaulyje**. Bendradarbiavimas su ES nepriklausančiomis šalimis bus stiprinamas per dvišalius mainus, regioninius tinklus, teisėsaugos specialistų tinklus, prekybos susitarimus ir daugiašales programas;
- didinamas ES sprendimų priėmimo **skaidrumas** ir skatinama tvirtesnė ES ir jos valstybių narių, kaip vienos šalies, ir nevyriausybinių organizacijų, tarptautinių organizacijų ir privačiojo sektoriaus, kaip kitos šalies, partnerystė. Bus pripažintas ir palengvinamas nevyriausybinių organizacijų, tarptautinių organizacijų ir privačiojo sektoriaus indėlis į kovą su nusikaltimais laukinei gamtai, be kita ko, įtraukiant šiuos subjektus į politines diskusijas¹⁵.

¹⁵ Visų šioje dalyje aprašytų dalykų kaip svarbių tikslų siekiama ir pagal ES valstybių narių vykdomą saugumo iniciatyvą EMPACT. Jos paskirtis – nustatyti organizuoto ir sunkių formų tarptautinio nusikalstamumo keliamas grėsmes, suskirstyti jas pagal prioritetus ir su jomis kovoti. EMPACT veikia ketverių metų ciklais ir yra valstybių narių daugiadisciplinariško bendradarbiavimo platforma, kurią remia visos ES institucijos, įstaigos ir agentūros. Su ja yra asocijuotos ir ES nepriklausančios šalys, tarptautinės organizacijos ir kiti partneriai iš viešojo ir privačiojo sektorių.

Pakankami finansiniai ir žmogiškieji ištekliai

Kovoje su nusikaltimais laukinei gamtai neįmanoma jokia reali pažanga, jei ES lygmeniu ir ES valstybėse narėse nebus pakankamai lėšų atitinkamiems veiksams remti. Labai svarbu, kad prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais stebėsenai ir kovai su nusikaltimais laukinei gamtai skirtos lėšos būtų: i) numatytos iš anksto; ii) prieinamos atitinkamiems įgyvendinantiems subjektams ir iii) naudojamos veiksmingiausiais ir nuosekliausiais būdais.

Į prekybą laukiniais augalais ir gyvūnais turėtų būti visapusiškai atsižvelgta atitinkamų ES fondų veikloje, kurios sritis yra: i) saugumas ir organizuotas nusikalstamumas; ii) aplinkos apsauga; ir iii) tarptautinis bendradarbiavimas ir (arba) partnerystė. Visų pirma ji turėtų būti prioritetas EMPACT platformai, Vidaus saugumo fondui, programai „LIFE+“, Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonei.

Pažangos stebėjimas

Siekdama reguliariai vertinti pažangą, pirmaisiais metais po plano priėmimo Komisija kartu su valstybėmis narėmis sukurs veiksmų plano įgyvendinimo stebėsenos sistemą. Sistemos dalis bus ES valstybėms narėms ir suinteresuotiesiems subjektams skirtas nesudėtingas ataskaitų teikimo mechanizmas, grindžiamas esamomis atsiskaitymo sistemomis. Bus nustatyti keli rodikliai, kurie leistų kiek įmanoma įvertinti pasiektus rezultatus, kaip veiksmų planas apskritai paveikė prekybą laukiniais augalais ir gyvūnais.

Išvada

Persvarstytu ES kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmų planu didinami 2016 m. veiksmų plano užmojai ir aiškiai parodomas nuolatinis ES ryžtas kovoti su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais. Jei veiksmų planui bus skirti tinkami ištekliai, juo bus galima vadovautis vykdant plataus užmojo kompleksinę veiklą ir bendradarbiaujant ES ir visame pasaulyje, kad būtų stabdoma neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais.

Priedas. Veiksmų lentelė (2022–2027 m.)

1 prioritetas. Užkirsti kelią neteisėtai prekybai laukiniais augalais ir gyvūnais šalinant giliausias jos priežastis

Tikslai	Dalyviai	Veiksmai	Orientacinės datos
1. Mažinti vartotojų paklausą neteisėtai parduodamiems laukiniams augalams ir gyvūnams	Komisija, valstybės narės, ES specialistų tinklai ir ekspertų grupės ¹⁶	<ul style="list-style-type: none"> Skatinti veiksmingai įgyvendinti CITES konferencijos rezoliuciją 17.4 dėl paklausos mažinimo strategijų siekiant kovoti su neteisėta prekyba CITES išvardytomis rūšimis. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> Vykdyti sąmoningumo ugdymo veiksmus ir labai tikslingą, socialiniu mokslu grindžiamą paklausos mažinimo veiklą, visų pirma siekiant ES vartotojų elgsenos pokyčių. Remti tokią veiklą kitose pagrindinėse paskirties rinkose. Teikti pirmenybę veiklai, kuria būtų reaguojama į laukinių roplių, varliagyvių, paukščių, stiklinių unguriukų, afrikinių dramblių, raganosių, skujuočių ir vaistų ir (arba) papildų, kuriuose yra neteisėtai surinktų laukinių augalų, paklausą. Didinti vartotojų informuotumą apie tai, kaip atskirti teisėtą ir neteisėtą prekybą. 	Nuo 2023 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Visais lygmenimis ES ir už jos ribų įgyvendinti iniciatyvas, kuriomis skatinant ir palengvinant teisėtą ir tvarų laukinės gamtos produktų paėmimą iš gamtos remiami pragyvenimo šaltiniai ir tvarus laukinių augalų ir gyvūnų bei jų produktų naudojimas. Be kita ko, reikėtų skatinti užtikrinti medienos ir kitų laukinės gamtos produktų tiekimo grandinių skaidrumą ir atsekamumą¹⁷ ir esamų atsekamumo reikalavimų, tokių kaip galiojantieji žuvininkystės sektoriuje¹⁸, vykdymo užtikrinimą. 	Nuo 2023 m.

¹⁶ Pavyzdžiui, Europos aplinkos klausimų prokurorų tinklas, Europos Sąjungos aplinkos teisės aktų įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo tinklas, Europos Sąjungos aplinkos klausimų teisėjų forumas ir regioniniai tinklai.

¹⁷ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl tam tikrų su miškų naikinimu ir alinimu siejamų prekių ir produktų tiekimo Sąjungos rinkai ir jų eksporto iš Sąjungos, kuriuo panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 995/2010, COM/2021/706 *final*.

¹⁸ 2009 m. lapkričio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1224/2009, nustatantis Bendrijos kontrolės sistemą, kuria užtikrinamas bendrosios žuvininkystės politikos taisyklių laikymasis, iš dalies keičiantis reglamentus (EB) Nr. 847/96, (EB) Nr. 2371/2002, (EB) Nr. 811/2004, (EB) Nr. 768/2005, (EB) Nr. 2115/2005, (EB) Nr. 2166/2005, (EB) Nr. 388/2006, (EB) Nr. 509/2007, (EB) Nr. 676/2007, (EB) Nr. 1098/2007, (EB) Nr. 1300/2008, (EB) Nr. 1342/2008 ir panaikinantys reglamentus (EEB) Nr. 2847/93, (EB) Nr. 1627/94 ir (EB) Nr. 1966/2006.

Tikslai	Dalyviai	Veiksmai	Orientacinės datos
2. Stiprinti čiabuvių ir vietos bendruomenių dalyvavimą valdant ir išsaugant laukinę augaliją ir gyvūniją, be kita ko, remiant tvarių pragyvenimo šaltinių vystymą kilmės šalyse	Komisija, valstybės narės	<ul style="list-style-type: none"> • Įgyvendinti su žeme susijusias iniciatyvas, pavyzdžiui, pavyzdinę ES iniciatyvą „NaturAfrica“, skirtą biologinės įvairovės išsaugojimui Afrikoje remti. Už „NaturAfrica“ paramą saugomi ir vystomi pagrindiniai kraštovaizdžiai. Tai padės kurti darbo vietas, pagerinti saugumą ir didinti pragyvenimo šaltinių tvarumą, kartu išsaugant itin svarbias ekosistemas ir laukinę augmeniją ir gyvūniją, kurios gyvybiškai svarbios visiems. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> • Saugant ir valdant laukinę gamtą taikyti žmogaus teisėmis grindžiamą požiūrį, dalyvaujant vietos bendruomenėms ir čiabuviams, pavyzdžiui, i) taikant bendruomeninius gamtos išteklių valdymo metodus; ii) užtikrinant laisvo, išankstinio ir informacija pagrįsto sutikimo procesus; iii) taikant veiksmingus skundų teikimo mechanizmus ir iv) suteikiant prieigą prie informacijos. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> • Skatinti moteris ir jaunimą dalyvauti valdant ir išsaugant laukinę augmeniją ir gyvūniją ir užtikrinti, kad analizuojant neteisėtą prekybą laukiniais augalais ir gyvūnais ir kovojant su ja būtų atsižvelgta į skirtingų lyčių požiūrius. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> • Spręsti laukinės gamtos ir saugumo sąsajos klausimą remiant veiksmus ES nepriklausančiose šalyse, kuriais i) skatinamas socialinis ir ekonominis stabilumas; ii) stiprinama teisės viršenybė ir iii) skatinamas teisėsaugos institucijų, vietos valdžios institucijų, gamtos išsaugojimo partnerių, vietos bendruomenių ir čiabuvių bendradarbiavimas. 	Nuolat
3. Užkirsti kelią korupcijai, susijusiai su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais nacionaliniu, regioniniu ir tarptautiniu lygmenimis, pasitelkiant kilmės, tranzito ir paskirties šalis, ir su ja kovoti	Komisija, valstybės narės	<ul style="list-style-type: none"> • Skatinti veiksmingai įgyvendinti: <ul style="list-style-type: none"> ○ CITES konferencijos rezoliuciją 17.6 dėl korupcijos, kuri sudaro sąlygas konvencijos pažeidimams, draudimo, prevencijos, nustatymo ir kovos su ja ir ○ Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos rezoliuciją 75/311 dėl kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais, ypač jos 30 punktą, atsižvelgiant į G20 kovos su korupcija aukšto lygio principus, taikytinus neteisėtai prekybai laukiniais augalais ir gyvūnais bei jų produktais. 	Nuolat

Tikslai	Dalyviai	Veiksmai	Orientacinės datos
		<ul style="list-style-type: none"> Integruoti kovos su korupcija priemonės į programas, kuriomis siekiama stiprinti atitinkamų subjektų (be kita ko, jūrų uostų ir oro uostų pareigūnų; transporto bendrovių ir finansų tarpininkų / finansų sektoriaus; vykdymo užtikrinimo institucijų ir administracinių institucijų) gebėjimus kovoti su nusikaltimais laukinei gamtai tiek ES, tiek už jos ribų, laikantis JT konvencijos prieš korupciją ir glaudžiai bendradarbiaujant su Jungtinių Tautų narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuru (UNODC). 	Nuo 2023 m.
4. Taikyti bendros sveikatos koncepciją reguliuojant prekybą laukiniais augalais ir gyvūnais kilmės, tranzito ir paskirties šalyse	Komisija, valstybės narės	<ul style="list-style-type: none"> Ištirti zoonozinių ligų plitimo, susijusio su prekyba laukiniais gyvūnais ir iš jų pagamintais produktais, pvz., laukiniena, riziką. 	Nuo 2023 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Įgyvendinti tikslines priemones, kad ši rizika būtų sumažinta visose tiekimo grandinėse laikantis keturių pagrindinių Bendradarbiavimo tvaraus laukinės gamtos valdymo srityje partnerystės¹⁹ principų, be kita ko, įgyvendinant tokius projektus kaip ES finansuojamas ir UNODC vykdomas projektas „Safety across Asia for the Global Environment“ ir Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacijos įgyvendinama tvaraus laukinės gamtos valdymo programa²⁰. 	Nuo 2024 m.

¹⁹ Žr. Bendradarbiavimo tvaraus laukinės gamtos valdymo srityje partnerystę (fao.org).

²⁰ Žr. Tvaraus laukinės gamtos valdymo, politikos paramos ir valdymo sąsają ir Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizaciją (fao.org).

2 prioritetas. Stiprinti kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais teisinę ir politikos sistemą

Tikslai	Dalyviai	Veiksmai	Orientacinės datos
5. Sukurti ES kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmų plano veiksmingo įgyvendinimo nacionaliniu ir ES lygmenimis sistemą	Valstybės narės, Komisija	<ul style="list-style-type: none"> Nustatyti ir paskirstyti aiškią atsakomybę už veiksmų įgyvendinimą nacionaliniu ir ES lygmenimis ir užtikrinti atitinkamų subjektų veiklos koordinavimą, pavyzdžiui, i) sukuriant tarpžinybinius komitetus arba taikant susitarimo memorandumus; ii) priimant nacionalinius veiksmų planus arba iii) paskiriant pagrindinį nacionalinį centrą. 	2023 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Sukurti ES ir nacionalinio lygmens veiksmų plano ataskaitų teikimo, stebėsenos ir vertinimo sistemą. Ši sistema turėtų būti suderinta su esamais ataskaitų teikimo įpareigojimais ir struktūromis, kad būtų išvengta papildomos administracinės naštos ES arba valstybių narių lygmeniu. 	2023–2024 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Naudoti EMPACT kaip vieną iš pagrindinių ES kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmų plano įgyvendinimo priemonių ir į veiksmų plano įgyvendinimą įtraukti nacionalinius EMPACT koordinatorius. 	Nuolat
6. Užtikrinti, kad ES ir nacionalinė prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais ir kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais politika būtų visapusiška ir suderinta su tarptautiniais įsipareigojimais, standartais ir solidžiausiais	Komisija, valstybės narės	<ul style="list-style-type: none"> Aktyviai remti tarptautines institucijas ir ekspertus ir bendradarbiauti su jais, kad būtų vykdomi pagrindinių su prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais susijusių klausimų moksliniai tyrimai ir kuriamos ir (arba) atnaujinamos tam skirtos gairės ir identifikavimo priemonės (techninės priemonės, įskaitant teismo ekspertizę, ir identifikavimo žinynai). 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> Nustatyti ir taikyti proporcingas, veiksmingas ir atgrasančias sankcijas už nusikaltimus laukinei gamtai pagal peržiūrėtą Nusikaltimų aplinkai direktyvą (kai ji bus priimta) ir keistis informacija bei gerąja patirtimi, kad būtų užtikrintas šių sankcijų taikymo nuoseklumas. 	Nuo 2023 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Įgyvendinti atnaujintas ES prekybos dramblio kaulu gaires ir stebėti jų įgyvendinimą bei rezultatus. 	Nuolat

Tikslai	Dalyviai	Veiksmai	Orientacinės datos
įrodymais		<ul style="list-style-type: none"> Griežčiau tikrinti medžioklės trofėjų importą, pavyzdžiui, i) svarstant galimybę įvesti reikalavimą gauti importo leidimą papildomų rūšių, kurioms taikomas Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 B priedas, medžioklės trofėjams; ii) bendradarbiaujant su tarptautiniais partneriais atnaujinti turimus duomenis apie trofėjų medžioklės poveikį laukinei gamtai ir iii) užtikrinti, kad Mokslinio tyrimo grupės nuomonės dėl valstybių ir rūšių derinių, susijusių su medžioklės trofėjų importu, taptų skaidresnės. 	Nuo 2023 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Išnagrinėti esamų priemonių peržiūros arba naujų netvarios prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais mažinimo priemonių sukūrimo poreikį, pridėtinę vertę ir įgyvendinamumą, pavyzdžiui, sudaryti teigiamą rūšių, kurių egzemplioriai, paimti iš natūralios aplinkos, gali būti parduodami ir laikomi kaip augintiniai, sąrašą; kriminalizuoti visą prekybą neteisėtai gautais laukiniais augalais ir gyvūnais arba reikalauti registruoti visus į ES atvežtus gyvūnus ir augalus. 	Nuo 2023 m.
7. Įtraukti atitinkamus suinteresuotuosius subjektus į kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmų rengimą ir įgyvendinimą ES ir nacionaliniu lygmenimis	Komisija, valstybės narės	<ul style="list-style-type: none"> Rengti reguliarius suinteresuotųjų subjektų susitikimus nacionaliniu ir ES lygmenimis, be kita ko, su tarptautinėmis organizacijomis, teisėsaugos ir teisminėmis institucijomis, pilietine visuomene, privačiuoju sektoriumi, akademinė bendruomene, ir nacionalinėmis vyriausybėmis. 	Nuo 2023 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Organizuoti ES prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais taisyklių vykdymo grupės temines sesijas, kuriose dalyvautų atitinkamos pilietinės visuomenės grupės, įmonės ir akademinė bendruomenė. 	Nuo 2023 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Remti daugiadisciplinariškų EMPACT veiksmų dienų organizavimą, kaip EMPACT veiklos dalį. 	Nuolat
8. Bendrauti su verslo sektoriais, dalyvaujančiais prekyboje laukiniais augalais ir gyvūnais	Komisija, valstybės narės	<ul style="list-style-type: none"> Organizuoti ES prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais taisyklių laikymosi užtikrinimo grupės sesijas su atitinkamais verslo atstovais, kad būtų sprendžiami konkretūs klausimai dėl, pvz., liaudies medicinos, egzotinių ir (arba) iš laukinės gamtos paimtų gyvūnų augintinių, prabangos prekių 	Nuo 2023 m.

Tikslai	Dalyviai	Veiksmai	Orientacinės datos
		pramonės, medžioklės turizmo, medienos, žvejybos ir žuvų produktų prekybos sektorių, transporto, kurjerių bendrovių ir internetinės prekybos.	
		<ul style="list-style-type: none"> Užtikrinti veiksmingą CITES valdymo institucijų ir nacionalinių administracinių institucijų, atsakingų už siūlomoje direktyvoje dėl įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo nustatytų taisyklių priežiūrą ir vykdymo užtikrinimą, bendradarbiavimą²¹. 	Nuo 2023 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Parengti gaires, kaip įmonės turėtų vykdyti išsamaus patikrinimo įpareigojimą pagal siūlomą direktyvą dėl įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo, kiek tai susiję su prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais. 	2024 m.

3 prioritetas. Užtikrinti veiksmingą kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais taisyklių ir politikos taikymą

Tikslai	Dalyviai	Veiksmas (-ai)	Orientacinės datos
9. Gerinti neteisėtos veiklos nustatymo Europos Sąjungoje lygį ir reaguoti į prioritetinę riziką	Valstybės narės, Komisija, Europolas	<ul style="list-style-type: none"> Užtikrinti, kad į sunkių formų ir organizuoto nusikalstamumo grėsmių vertinimų (SOCTA) rengimo procesą taip pat būtų įtrauktas neteisėtos prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais grėsmės vertinimas, grindžiamas valstybių narių pateiktais duomenimis ir, kai įmanoma, nacionaliniais grėsmių vertinimais. Integruoti duomenis apie neteisėtą prekybą. 	2023 m.
		<ul style="list-style-type: none"> ES prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais taisyklių laikymosi užtikrinimo grupėje reguliariai aptarti prioritetinę riziką (ir jos mažinimo priemones). 	Nuolat

²¹ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl įmonių tvarumo išsamaus patikrinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2019/1937, COM/2022/71 *final*.

Tikslai	Dalyviai	Veiksmas (-ai)	Orientacinės datos
		<ul style="list-style-type: none"> Kurti ir naudoti pažangiausias priemones, pavyzdžiui, mobiliąsias programėles pirminės grandies darbuotojams, ir metodus, kad palengvėtų teisėsaugos institucijų darbas ir būtų nustatyta neteisėta su laukine gamta susijusi veikla. Taisyklių laikymosi užtikrinimo grupėje informuoti apie gerą patirtį. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> Įgyvendinti ES CITES e. leidimų sistemą siekiant i) palengvinti teisėtą prekybą; ii) palengvinti keitimąsi duomenimis; iii) palengvinti suklastotų leidimų atpažinimą ir iv) skatinti ES nepriklausančias šalis kurti suderinamas sistemas. 	2023–2024 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Sujungti ES CITES e. leidimų sistemą su ES muitinės vieno langelio sertifikatų mainų sistema (ES CSW-CERTEX), ES muitinės vieno langelio aplinkos centriniu moduliu, kad ES muitinėms būtų lengviau tikrinti ES CITES e. leidimus ir taip pagerinti CITES nuostatų vykdymo užtikrinimą pasienyje. 	2024 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Apsvarstyti galimybę papildyti ženklinimo įpareigojimą, kad ženklinami būtų ir gyvi rūšių, nurodytų Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 B priede, egzemplioriai. 	2024 m.
10. Užtikrinti, kad teisėsaugos institucijos (įskaitant baudžiamosios teisėsaugos institucijas ir teismus) turėtų reikiamų sektorinių žinių, kad galėtų kovoti su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais	Komisija, valstybės narės, Europolas, CEPOL, Eurojustas, Europos teisėjų mokymo tinklas, Europos teisės	<ul style="list-style-type: none"> Rengti tarpprofesines ir tarpvalstybines mokymo sesijas teisėsaugos institucijoms, teisminėms institucijoms ir, kai tinka, baudžiamųjų bylų teisėjams, įskaitant tikslinius mokymus šiais klausimais: i) kaip pagerinti finansinių srautų tyrimo kokybę; ii) kaip kovoti su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais internete ir iii) kaip geriau panaudoti šiuolaikinius teismo ekspertizės metodus. Įtraukti mokymą apie nusikaltimus laukinei gamtai į atitinkamų mokymo akademijų ir (arba) mokyklų nacionalines mokymo programas. Dalytis duomenimis, mokomąja ir teismų praktikos medžiaga tarp valstybių narių naudojantis tokiomis priemonėmis kaip Europos Sąjungos aplinkos klausimų prokurorų tinklo teismų praktikos duomenų bazė, ES keitimosi 	Nuo 2023 m.
			2025 m.
			Nuolat

Tikslai	Dalyviai	Veiksmas (-ai)	Orientacinės datos
	akademija	informacija apie prekybą laukiniais augalais ir gyvūnais bazė TWIX ir kt.	
		<ul style="list-style-type: none"> • Glaudžiai bendradarbiauti su atitinkamomis organizacijomis, asociacijomis ir tinklais ir prisidėti prie projektų, padedančių kovoti su nusikaltimais aplinkai ir patraukti už juos baudžiamojon atsakomybėn²². 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> • Skatinti ir remti tarpusavio mokymą. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> • Skatinti ir remti: i) nacionalinio lygmens teisėsaugos institucijų, teisminių institucijų ir kitų kompetentingų institucijų specializaciją ir ii) išteklių telkimą, pavyzdžiui, visose atitinkamose teisėsaugos institucijose įsteigiant specialius laukinės gamtos apsaugos užtikrinimo padalinius. 	Nuo 2023–2024 m.
		<ul style="list-style-type: none"> • Skatinti kompetentingas teisėsaugos institucijas remti policijos ir (arba) prokurorų vykdomus baudžiamuosius procesus ir juose dalyvauti, taip pat teikti savo ekspertines žinias. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> • Populiarinti viešą prieigą internete prie teismų praktikos ir teismų dokumentų ir viešinti didelio atgarsio sulaukusias bylas (deramai atsižvelgiant į duomenų apsaugos ir privatumo teises), siekiant dvejopo tikslo – atgrasyti nuo nusikalstamų veiksmų ir populiarinti vykdymo užtikrinimo gerąją praktiką. 	Nuo 2024 m.
11. Gerinti bendradarbiavimą, koordinavimą, komunikaciją ir duomenų srautus valstybėse narėse ir	Komisija, valstybės narės, ES agentūros	<ul style="list-style-type: none"> • Valstybėse narėse sukurti ryšių kanalus tarp i) nacionalinių sektorių ir (arba) administracinių institucijų; ii) nacionalinių teisėsaugos institucijų ir iii) muitinės. 	2024 m.

²² Įskaitant Europos Sąjungos aplinkos klausimų teisėjų forumą, Europos aplinkos klausimų prokurorų tinklą, Europos Sąjungos aplinkos apsaugos teisės įgyvendinimo ir vykdymo užtikrinimo tinklą „EnviCrimeNet“ ir projektą „Successful Wildlife Crime Prosecution in Europe“.

Tikslai	Dalyviai	Veiksmas (-ai)	Orientacinės datos
tarp jų		<ul style="list-style-type: none"> Užtikrinti bendrą požiūrį į palyginamos, tikslios ir išsamios operatyvinės informacijos apie nusikaltimus laukinei gamtai rinkimą ir dalijimąsi ja. Kiek įmanoma, užtikrinti derėjimą su teisėsaugos institucijų (policijos, prokurorų) renkama statistiniais duomenimis apie bylas dėl nusikaltimų aplinkai (įskaitant nusikaltimus laukinei gamtai). 	2024 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Sistemiškai dalytis operatyvine ir strategine informacija apie nusikaltimus laukinei gamtai su Europolu per Saugaus keitimosi informacija tinklo programą (SIENA) siekiant užtikrinti, kad visi būtini duomenys, atspindintys realistišką nusikaltimų aplinkai keliamos grėsmės lygį, i) būtų prieinami Europolui ir ii) padėtų atlikti ES sunkių formų ir organizuoto nusikalstamumo grėsmių vertinimą. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> Nacionaliniu lygmeniu skelbti su laukinės gamtos prekėmis susijusios informacijos apie riziką formas, kuriomis bus dalijamasi per ES muitinės rizikos valdymo sistemą, siekiant pagerinti muitinės patikros ir (arba) keitimuisi informacija su ES pirminės grandies vykdymo užtikrinimo pareigūnais reikalingą rizikos profiliavimą. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> Užtikrinti veiksmingą atitinkamų CITES institucijų, Europolo nacionalinių padalinių, Eurojusto, OLAF ir Interpolo kovos su nusikaltimais laukinei gamtai darbo grupės bendradarbiavimą ir tarpusavio keitimąsi informacija. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> Užmegzti reguliarių struktūrinių ES prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais taisyklių laikymosi užtikrinimo grupės ir atitinkamų EMPACT subjektų bendradarbiavimą ir tarpusavio keitimąsi informacija. 	Nuo 2023 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Reguliariai vykdyti bendras operacijas, apimančias tarpvalstybinių ES valstybių narių, Europos Komisijos (OLAF) ir atitinkamų ES agentūrų, tokių kaip Eurojustas, FRONTEx, Europolas ir Europos žuvininkystės kontrolės agentūra, bendradarbiavimą. Šios operacijos taip pat gali būti EMPACT operatyvinių veiksmų planų įgyvendinimo dalis. 	Nuolat

Tikslai	Dalyviai	Veiksmas (-ai)	Orientacinės datos
		<ul style="list-style-type: none"> Sistemiškai prašyti Europolo/Eurojusto operatyvinės ir (arba) teisminės paramos bylose, susijusiose su sunkių formų ir organizuotais nusikaltimais laukinei gamtai. 	Nuolat
12. Sistemingai spręsti neteisėtos prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais ir organizuoto nusikalstamumo sąsajų klausimą, visų pirma stiprinant kovos su neteisėtais finansiniais srautais veiksmus	Komisija, valstybės narės, Europolas, Eurojustas	<ul style="list-style-type: none"> Padėti valstybėms narėms stiprinti savo gebėjimus i) ardyti organizuotas nusikalstamas struktūras, susijusias su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais, ir ii) tirti finansinius srautus, susijusius su nusikaltimais laukinei gamtai. Šią pagalbą turėtų sudaryti mokymas ir informuotumo apie nusikaltimų tipus ir riziką didinimas²³. 	Nuo 2023 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Laikantis 2021–2025 m. ES kovos su organizuotu nusikalstamumu strategijos, sistemingai inicijuoti finansinius tyrimus, susietus su organizuoto nusikalstamumo tyrimais, ir, kai tik finansinė aplinka rodo nusikalstamu būdu įgyto turto buvimą, sistemingai pradėti turto susigrąžinimo tyrimus ir procedūras. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> Toliau stiprinti kovą su finansinių srautų, susijusių su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais, plovimu – padėti valstybėms narėms įgyvendinti Direktyvą (ES) 2018/1673 dėl kovos su pinigų plovimu baudžiamosios teisės priemonėmis, ir tikrinti, kaip jos tai daro. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> Didinti informuotumą apie tai, kaip kovojant su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais galima pasinaudoti direktyva dėl turto susigrąžinimo ir konfiskavimo²⁴ (po jos priėmimo ir įsigaliojimo) ir Direktyva (ES) 2019/1153, kuria nustatomos taisyklės dėl paprastesnio finansinės ir kitos informacijos naudojimo tam tikrų nusikalstamų veikų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo už jas tikslais²⁵. 	Nuo 2023–2024 m.

²³ Pvz., naudojant tokias priemones kaip prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais finansinių priemonių rinkinys (<https://themisservices.co.uk/iwt>).

²⁴ Žr. pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos (Skaitmeninių paslaugų aktas), kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB, COM(2020) 825 *final*.

²⁵ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1153, kuria nustatomos taisyklės dėl paprastesnio finansinės ir kitos informacijos naudojimo tam tikrų nusikalstamų veikų prevencijos, nustatymo, tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo už jas tikslais ir kuria panaikinamas Tarybos sprendimas 2000/642/TVR, PE/64/2019/REV/1.

Tikslai	Dalyviai	Veiksmas (-ai)	Orientacinės datos
		<ul style="list-style-type: none"> Intensyvinti sistemingą pajamų, gautų iš neteisėtos prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais, konfiskavimą baudžiamosiose bylose, didinant teisėsaugos pareigūnų informuotumą apie esamas konfiskavimo priemones kaip apie atgrasymo priemonę. Skatinti naudoti konfiskuotą turtą išsaugojimo priemonių ir kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais reikmėms. 	Nuo 2023 m.
13. Dėti daugiau pastangų tvarkantis su neteisėtos prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais internetiniais aspektais, be kita ko, įgyvendinant Skaitmeninių paslaugų aktą ir bendradarbiaujant su interneto platformomis	Komisija, valstybės narės	<ul style="list-style-type: none"> Įgyvendinti CITES konferencijos rezoliucijos 11.3 12 ir 13 punktų rekomendacijas dėl su internetu susijusių nusikaltimų laukinei gamtai 	Nuo 2023 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Užtikrinti veiksmingą CITES valdymo ir vykdymo užtikrinimo institucijų ir Skaitmeninių paslaugų akte²⁶ numatytų skaitmeninių paslaugų koordinatorių bendradarbiavimą, be kita ko, suteikiant pakankamai išteklių, kad nustačius neteisėtą veiklą būtų galima imtis tolesnių veiksmų, pvz., įsteigti internetui skirtas darbo grupes, kurios padėtų CITES valdymo ir vykdymo užtikrinimo institucijoms. 	Nuo 2022 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Užtikrinti CITES vykdymo užtikrinimo ir ekspertų grupių ir Europos skaitmeninių paslaugų valdybos veiklos koordinavimą. 	Nuo 2024 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Parengti konkrečias ES skirtas gaires dėl internetinės laukinių augalų ir gyvūnų rūšių prekybos laikantis Skaitmeninių paslaugų akto. 	2025 m.
14. Pagerinti sulaikytų ar konfiskuotų gyvūnų arba augalų priežiūros galimybes	Valstybės narės, Komisija	<ul style="list-style-type: none"> Vadovautis CITES gairėmis dėl konfiskuotų gyvūnų perdavimo, kaip numatyta CITES konferencijos rezoliucijoje 17.8 dėl neteisėtai parduodamų ir konfiskuotų į CITES įtrauktų rūšių egzempliorių perdavimo, užtikrinant, kad visos perdavimo ir (arba) pasirūpinimo galimybės būtų tinkamai apsvarstytos, o galutiniai sprendimai – tinkamai pagrįsti. 	Nuo 2023 m.

²⁶ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl bendrosios skaitmeninių paslaugų rinkos (Skaitmeninių paslaugų aktas), kuriuo iš dalies keičiama Direktyva 2000/31/EB, COM/2020/825 *final*.

Tikslai	Dalyviai	Veiksmas (-ai)	Orientacinės datos
		<ul style="list-style-type: none"> • Plėsti nacionalinio lygmens specializuotų gelbėjimo centrų tinklus ir dalytis informacija apie centrus ES lygmeniu. 	2025 m.
		<ul style="list-style-type: none"> • Skatinti atitinkamų institucijų bendradarbiavimą siekiant sumažinti bereikalingą vėlavimą atliekant tyrimus ir bylinėjantis, kad egzempliorius, kuriuo prekiaujama, patirtų kuo mažesnę tolesnę žalą. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> • Kai tinka, dėti daugiau pastangų, kad sulaikyti gyvi egzemplioriai būtų veiksmingai grąžinti į laisvę. 	Nuolat

4 prioritetas. Stiprinti kilmės, tranzito ir vartojimo šalių pasaulinę partnerystę prieš neteisėtą prekybą laukiniais augalais ir gyvūnais

Tikslai	Dalyviai	Pagrindinis (-iai) veiksmas (-ai)	Orientacinės datos
15. Pabrėžti kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais aktualumą visame pasaulyje	Komisija, Vyriausiasis įgaliotinis ir pirmininko pavaduotojas, valstybės narės	<ul style="list-style-type: none"> Reguliariai įtraukti neteisėtą prekybą laukiniais augalais ir gyvūnais į aukšto lygio dvišalių ir daugiašalių susitikimų darbotvarkę. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> Tęsti dialogą su prioritetinėmis šalimis ir regionais techniniu ir politiniu lygmenimis, be kita ko, įgyvendinant miškų teisės aktų vykdymo, miškų valdymo ir prekybos mediena partnerystes. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> Užtikrinti, kad neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais būtų laikoma sunkiu nusikaltimu, be kita ko, įgyvendinant 2021–2025 m. ES kovos su organizuotu nusikalstamumu strategiją ir skatinant priimti protokolą dėl neteisėtos prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais pagal JT konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą. 	Nuo 2023 m.
16. Užtikrinti, kad kovos su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais veiksmai būtų remiami ES prekybos politika ir priemonėmis	Komisija, valstybės narės	<ul style="list-style-type: none"> Įtraukti neteisėtą prekybą laukiniais augalais ir gyvūnais į darbotvarkę: i) vykdant dialogus prekybos klausimais su pagrindiniais partneriais ir ii) PPO Prekybos ir aplinkos komitete. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> Būsimoose laisvosios prekybos susitarimuose pasiūlyti plataus užmojo įsipareigojimus kovoti su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais, be kita ko, Europos Sąjungai toliau prisidedant prie Afrikos žemyninės laisvosios prekybos erdvės stiprinimo. 	Nuolat
17. Stiprinti pagrindinių kilmės, tranzito ir rinkos šalių už ES ribų gebėjimus kovoti su neteisėta prekyba laukiniais augalais ir gyvūnais ir gerinti valstybių narių, ES vykdymo užtikrinimo	Komisija, valstybės narės, Europolas	<ul style="list-style-type: none"> Mokyti ES laukinės gamtos apsaugos pareigūnus apie tarptautinį bendradarbiavimą ir jo reikmės turimas priemones. 	Nuo 2023 m.
		<ul style="list-style-type: none"> Stiprinti gebėjimus ir teikti mokslinį ir techninį mokymą atitinkamoms teisėsaugos institucijoms, prokurorams ir teisminėms institucijoms pagrindinėse nuo prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais kenčiančiose ES nepriklausančiose šalyse, be kita ko, apie nacionalinių teisinių sistemų atnaujinimą, kad būtų sudarytos sąlygos tarpvalstybiniam bendradarbiavimui atliekant tyrimus ir nacionalinių teisminių institucijų bendradarbiavimui. 	Nuolat

Tikslai	Dalyviai	Pagrindinis (-iai) veiksmas (-ai)	Orientacinės datos
subjektų ir pagrindinių ES nepriklausančių šalių bendradarbiavimą vykdymo užtikrinimo srityje		<ul style="list-style-type: none"> • Skatinti dvišalius ryšius, tarpusavio mokymą ir mainus. Remti neoficialius ir oficialius regioninius tinklus už Europos ribų, pavyzdžiui, tinklą „Jaguar“ Lotynų Amerikoje arba TWIX tinklus Afrikoje²⁷, ir skatinti juos bendradarbiauti su kolegomis iš Europos. 	Nuolat
		<ul style="list-style-type: none"> • Bendrauti su i) atitinkamais pasauliniai tinklais, tokiais kaip Tarptautinis kovos su nusikaltimais laukinei gamtai konsorciumas (ICCWC²⁸) ir Tarptautinis aplinkos reikalavimų atitikties ir vykdymo užtikrinimo tinklas (INECE), ir ii) pilietinės visuomenės organizacijomis ir tinklais, tokiais kaip Neteisėtos prekybos laukiniais augalais ir gyvūnais internete nutraukimo koalicija, ir remti jų veiklą. 	Nuolat

²⁷ Pvz., AFRICA-TWIX.

²⁸ Sudarytas iš Interpolo, CITES sekretoriato, Pasaulio muitinių organizacijos, Jungtinių Tautų Narkotikų kontrolės ir nusikalstamumo prevencijos biuro (UNODC) ir Pasaulio banko.